

VISUOMENINĖS GEOGRAFIJOS STUDIJŲ KRYPTIES STUDENTŲ IR DĖSTYTOJŲ TARPTAUTINIAI AKADEMINIAI MAINAI: KLAIPĖDOS UNIVERSITETO ATVEJIS

Daiva Verkulevičiūtė-Kriukienė, Angelija Bučienė, Klaipėdos universitetas

SANTRAUKA

Dalyvavimas *Erasmus* ir *Erasmus+* programose – populiarus universitetų dėstytojų ir kito akademinio personalo bei studentų akademinio mobilumo forma. Klaipėdos universiteto geografs gali studijuoti daugiau kaip dvidešimtyje užsienio aukštųjų mokyklų įvairiuose Europos regionuose ir studijų geografija nuolat plečiasi. Studijuodami užsienyje, jie ne tik gilina žinias, bet ir plečia geografinę akiratį, susipažįsta su naujais žmonėmis bei įvairiomis kultūromis, tobulina užsienio kalbos žinias. Kita vertus, užsienio aukštųjų mokyklų studentai, pasirinkę geografijos studijų dalykus Klaipėdos universitete, turi galimybę pamatyti Vakarų Lietuvos gamtą, socialinius ir ekonominius objektus, pažinti kultūrinę aplinką. Užsieniečiai studentai pripažįsta, jog jų studijos organizuotos taip, kad dėstytojai gali tiesiogiai bendrauti su kiekvienu studentu, o studijų atmosfera yra labai gera.

Be užsienio šalių studentų, Klaipėdos universitete sulaukiama ir dėstytojų vizitų, organizuojamos tarptautinės praktikos, įgyvendinami projektai, o Klaipėdos universiteto akademinis personalas turi galimybę vykti į užsienio valstybių aukštąsias mokyklas. Tie vizitai dėstytojams suteikia neįkainojamos naudos, kadangi įgyjama daugiau patirties, o išmoktus naujus metodus galima taikyti Klaipėdos universitete.

Reikšminiai žodžiai: tarptautiniai akademiniai mainai, Klaipėdos universitetas, visuomeninės geografijos studijos, *Erasmus+*.

DOI: <http://dx.doi.org/10.15823/ge.2017.8>

ĮVADAS

Plėtojant bendrąją rinką, Europos Sąjungoje buvo nustatytos keturios laisvės – prekių, paslaugų, kapitalo ir laisvo judėjimo. Mobilumas švietimo ir mokymo srityje yra neatskiriama asmenų judėjimo laisvės dalis (Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacija..., 2006). Judumas mokymosi tikslais turi nemažai teigiamų aspektų asmenybės gyvenime ir tobulėjimo procese. Dėl judumo jauni

žmonės turi geresnes įsidarbinimo galimybes ateityje, įgyja naujų žinių, išsiugdo naujus kalbinius įgūdžius ir susipažįsta su įvairiomis kultūromis. Be to, judumas gali padėti įveikti izoliacijos, protekcionizmo ir ksenofobijos pavojų, gali padėti jaunimui puoselėti visapusiškesnę europietiškos tapatybės ir pilietybės suvokimą (Žalioji knyga, 2009). Be to, pasitelkus mobilumą yra kuriama Europos švietimo ir mokymo erdvė, kuri yra vienas iš Lisabonoje suformuluotų Europos Vadovų Tarybos strateginių tikslų (Europos Parlamento..., 2009) ir viena iš Europos Komisijos 2020 m. Europos strategijos pavyzdinių iniciatyvų „Judus jaunimas“ (Europos komunikatas, 2010).

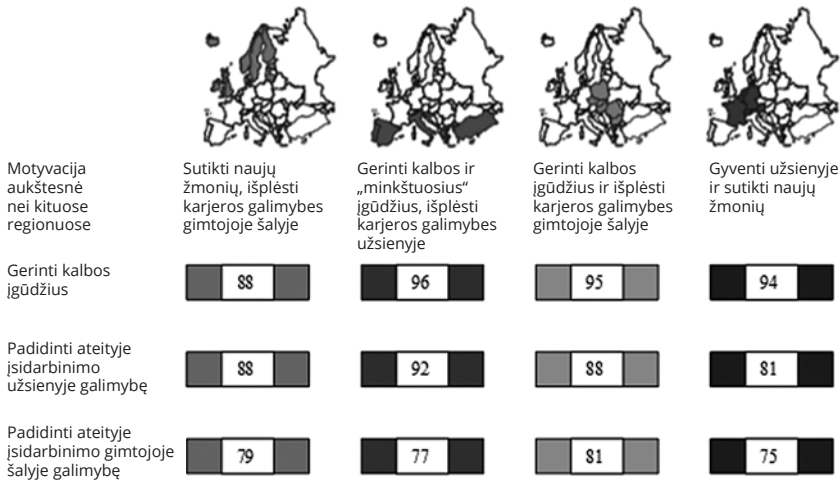
Akademinis judumas yra apibrėžiamas valstybiniame dokumente (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas..., 2013). Jis apima dvi dalyvių grupes – dėstytojus ir studentus. Studentams sudaroma galimybė įgyti žinių, gebėjimų, o dėstytojai gali stažuotis, įgyti naujų kompetencijų ir tobulinti akademinis įgūdžius (Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas..., 2013). Tarptautinis mobilumas turi labai svarbią reikšmę plečiant ir tobulinant akademinį bendradarbiavimą, pritaikant naujas žinias (Mobility for Better Learning, 2012).

Kokybiška aukštojo mokslo sistema, kurioje aktyviai dalyvauja didžioji visuomenės dalis, yra privaloma sąlyga, norint užtikrinti šalies vystymąsi ir tarptautinį konkurencingumą. Šalies aukštojo mokslo sistemos kokybė siejama ir su aukštu tarptautinės integracijos lygiu (Williams ir kt., 2012). Dabartinė dėstytojų vertinimo ir priėmimo į pareigas tvarka yra orientuota į mokslo produkcijos vertinimą, mažiau dėmesio skiriama praktinėms žinioms, tarptautinio konteksto išmanymui ir didaktikos kokybei. Esant aktyviam dėstytojų tarptautiniam judumui, atsiranda galimybė kaupti gerą patirtį ir dalytis inovacijomis, kelti savo kvalifikaciją ir taip prisidėti prie bendros studijų ir mokslo kokybės aukštojo mokykloje padidinimo. Be to, iškeliant inovatyvios didaktikos diegimo prioritetą akcentuojama informacinių ir komunikacinių technologijų taikymo galimybių plėtra (Lietuvos studijų politikos..., 2013). *Erasmus* ir *Erasmus+* programos – vienos iš populiariausių ne tik tarp universitetų dėstytojų ir kito akademinio personalo, bet ir tarp studentų.

Kodėl studentai dalyvauja *Erasmus* studijų programose?

Mažiausiai 90 proc. *Erasmus* studentų, norinčių studijuoti užsienio šalyse, motyvuoja siekis įgyti naujos patirties, sutikti naujų žmonių, mokytis užsienio kalbų arba gerinti turimus įgūdžius bei vystyti „minkštuosius“ gabumus. Taip pat net 87 proc. *Erasmus* studentų, grįžusių po studijų užsienyje, labiau nori ieškotis darbo užsienyje, ir net manoma, kad tai svarbiau nei įsidarbinimas savoje šalyje (taip mano 77 proc. buvusių *Erasmus* studentų). Vienas svarbiausių moty-

vų, ypač studentams iš Šiaurės Europos, kuriai priskiriama ir Lietuva, yra sutikti naujų žmonių, taip pat išplėsti karjeros savo šalyje galimybes (1 pav.). Studentai iš Vakarų Europos pirmiausia nurodo galimybę gyventi užsienio šalyje ir sutikti naujų žmonių. Rytų ir Centrinės Europos studentams svarbiausia gerinti kalbos įgūdžius ir išplėsti karjeros savoje šalyje galimybes, o Pietų Europos studentams svarbiausias motyvas – patobulinti kalbos įgūdžius ir pagerinti tolesnę įsidarbinimo užsienyje perspektyvą.

1 pav. Studentų iš įvairių Europos regionų pagal Erasmus programą studijų motyvacijos atsakymų rezultatai (proc. nuo apklaustųjų skaičiaus). (Šaltinis: The Erasmus impact study: regional analysis, 2016)

Rytų ir Centrinės Europos studentams dar vienas svarus motyvas yra gauti Erasmus stipendiją – taip tvirtina dauguma išvykusiųjų pagal Erasmus programą iš Estijos, Rumunijos, Vengrijos. Tačiau jiems irgi visiškai pritaria ir Jungtinės Karalystės studentai (The Erasmus impact..., 2016).

Kita tikslinė regioninė dėstytojų ir studentų kvalifikacinė institucija, teisingiau, jos tinklas, pradėjęs veikti nuo 1991 m., būtų BUP (Baltic University Programm – Baltijos universitetų programa) (Jakobsson, 2010; Verkulevičiūtė-Kriukienė ir kt., 2013), kurioje taip pat dalyvauja Lietuvos aukštųjų mokyklų dėstytojai ir studentai, tarp jų ir geografsai iš Klaipėdos universiteto (toliau – KU).

Nepaisant vis didėjančio išvykstančiųjų studijuoti ir dėstyti pagal Erasmus+ programą skaičiaus, tenka pripažinti, kad Lietuva dar atsilieka ne tik nuo Vakarų Europos valstybių. Pagal Erasmus studijų programoje dalyvavusiųjų dalį

tarp visų absolventų Lietuvą lenkia Latvija, Estija, Slovėnija, Suomija ir kitos ES valstybės (European Commission..., 2016). Tačiau reikia tikėtis, kad ateityje studentų bei dėstytojų judumas didės, kadangi tiek Europos Sąjungos, tiek Lietuvos vyriausybės dokumentuose yra numatyta konkrečių priemonių aukštojo mokslo tarptautiškumui skatinti ir jaunimo judumui didinti.

KU Socialinės geografijos katedros (nuo 2016 m. rugsėjo 1 d. – Viešojo administravimo ir socialinės geografijos katedros) geografijos dėstytojai ir studentai turi galimybių ir kasmet važiuoja studijuoti, dėstyti ar stažuotis į kitų valstybių aukštąsias mokyklas. Be to, iš užsienio atvykę studentai renkasi studijuoti geografijos dalykus, katedra sulaukia ir dėstytojų, kurie ne tik skaito paskaitas KU studentams, bet ir su jais užsimezga glaudūs akademiniai ryšiai. Visa tai ne tik padeda didinti akademinį tarptautiškumą, bet ir gerinti studijų kokybę, skatina artimiau bendradarbiauti.

Tyrimo objektas – dėstytojai ir studentai, dalyvaujantys tarptautiniuose akademinuose mainuose.

Tyrimo tikslas – atskleisti KU Visuomeninės geografijos studijų krypties studentų ir dėstytojų tarptautinių akademinų mainų tendencijas, geografiją ir vizitų svarbą.

Šiam tikslui įgyvendinti sprendžiami tokie **uždaviniai**:

- 1) analizuoti KU Visuomeninės geografijos studijų krypties studentų studijų užsienyje pasirinkimo kriterijus ir geografiją;
- 2) tirti KU Visuomeninės geografijos studijų krypties dėstytojų paskaitų metu užsienio studentams taikomus metodus ir vizitų į užsienio universitetus naudą.

Tyrimo metodai. Vienas iš pagrindinių tyrimų metodų, atliekant šį darbą, yra apklausa. Apklausoje dalyvavo trys respondentų grupės: pagal *Erasmus* ir *Erasmus+* studijų programą studijavę KU Visuomeninės geografijos studijų krypties pirmosios ir antrosios pakopos studentai, užsienio aukštųjų mokyklų geografijos programų studentai, taip pat Socialinės geografijos katedros dėstytojai geografi, vykę į užsienio aukštąsias mokyklas skaityti paskaitų ar stažuotis ar / ir skaitę paskaitas užsienio studentams KU. Visiems apklausos dalyviams elektroniniu būdu buvo išsiųstos anketos (kiekvienai respondentų grupei klausimynai buvo skirtingi, atsižvelgiant į tiriamąją grupę ir analizuojamas problemas). Apklausoje dalyvavo 6 dėstytojai ir 13 studentų. Gauti apklausos rezultatai buvo susisteminti, sugrupuoti, apibendrinti, padarytos atitinkamos išvados, kurios ne tik pristatomos šiame straipsnyje, bet ir bus aptariamoms ateityje, tobulinant studijų programą, gerinant dėstytojų kokybę.

Statistiniai duomenys apie studentų skaičių gauti iš KU Tarptautinių studijų skyriaus. Jie papildyti informacija, kurios pagrindas – dėstytojų ir studentų asmeninė patirtis, atsiliepimai, nuomonės. Be to, tyrime taikyti lyginamosios analizės ir grafinis metodai, siekiant palyginti bei vaizdžiai pateikti tiek kiekybinius, tiek ir kokybinius duomenis.

TARPTAUTINIAI STUDENTŲ MAINAI

KU atstovai yra pasirašę dvišalio bendradarbiavimo sutartis su 258 universitetinėmis aukštosiomis mokyklomis iš 29 valstybių – Europos Sąjungos šalių, taip pat Islandijos, Norvegijos, Turkijos (28). Daugiausia sutarčių pasirašyta su Lenkijos (33) ir Vokietijos (29) aukštosiomis mokyklomis.

1 lentelė. KU *Erasmus+* dvišalio bendradarbiavimo sutartys (socialinės geografijos šaka ir geofizinių bei socialinių mokslų sritis, 2016 m.)

Socialinė geografija, geografija	Geofiziniai mokslai
Triesto universitetas (Università degli Studi di Trieste)	Talino technologijos universitetas (Tallinna Tehnikaülikool)
Latvijos universitetas (Latvijas Universitātē)	Parmos universitetas (Università degli Studi di Parma)
Gdanskio universitetas (Uniwersytet Gdański)	Marijos Kiuri-Sklodovskos universitetas (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej)
Orleano universitetas (Université d'Orleans)	Mikalojaus Koperniko universitetas Torunėje (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu)
Eks Marselio universitetas (Aix Marseille Université)	Slupsko Pomeranijos akademija (Akademia Pomorska w Słupsku)
Havro universitetas (Université du Havre)	Rytų Suomijos universitetas (Itä-Suomen yliopisto)
Oradia universitetas (Universitatea din Oradea)	Tiubingeno Eberhardo Karlo universitetas (Eberhard Karls Universität Tübingen)
Uludago universitetas (Uludağ Üniversitesi)	Leipcigo universitetas (Universität Leipzig)
Greifsvaldo Ernsto Moritzo Arndto universitetas (Ernst-Moritz-Arndt-Universität Greifswald)	
Socialiniai mokslai	
Saragosos universitetas (Universidad de Zaragoza)	
Varmijos ir Mozūrijos universitetas Olsztynė (Uniwersytet Warmiński-Mazurski w Olsztynie)	
Balstogės ekonomikos mokykla (Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Białymstoku)	
Voldos universitetas-kolegija (Høgskulen i Volda)	
Timisoaros Vakarų universitetas (Universitatea de Vest din Timișoara)	

Šaltinis: Klaipėdos universitetas, 2016.

Socialinės ekonominės geografijos ir regionistikos bei Visuomeninės geografijos programų studentai turi galimybę išvykti studijuoti į 22 užsienio aukštąsias mokyklas, kuriose yra geografijos studijų programos ir dėstomi įvairūs geografijos studijų dalykai (žr. 1 lentelę).

Nuo 2005 iki 2016 metų 34 studentai buvo išvykę studijuoti geografijos dalykų į užsienio universitetus. Išvykstančių studijuoti geografų skaičius skirtingais metais svyravo nuo 1 iki 8. Tai lemia tiek studentų skaičius grupėje, tiek ir atsakingų universiteto bei fakulteto administracijos darbuotojų suteikiama informacija apie studijų galimybes pagal *Erasmus* programą. Bakalauro ir magistrantūros studijų studentai iš visų siūlomų universitetų studijavo dešimtyje jų. Patys populiariausi – Suomijos (Rytų Suomijos, Turku), Lenkijos (Gdansko), universitetai. Mokantys vokiečių arba prancūzų kalbas, studentai rinkosi studijas Greifswaldo Ernsto Moritzo Arndto, Tiubingeno Eberhardo Karlo (Vokietija), Versalio (Prancūzija) universitetuose, kadangi dalis paskaitų šiose aukštosiose mokyklose dėstoma ne anglų kalba. Per paskutinius metus buvo pasirašytos sutartys dėl dvišalio bendradarbiavimo su Oradia (Rumunija), Uludago (Turkija), Agroverslo ir kaimo vystymo (Bulgarija) universitetais ir studentams atsivėrė galimybės studijuoti Pietryčių Europos bei Mažosios Azijos regionų aukštosiose mokyklose.

Nuo 2011 m. Socialinės geografijos katedros studentai pradėjo vykti į praktikas užsienyje pagal *Erasmus* studijų programą arba savo iniciatyva. Tokias praktikas studentai atliko Latvijoje, Turkijoje, JAV.

Kokie motyvai skatina KU universiteto studentus vykti studijuoti į užsienį? Apibendrinus studentų apklausos duomenis, visus jų pasirinkimus būtų galima suskirstyti į keletą grupių:

- 1) noras pažinti kultūrinius skirtumus, studijuoti daugiakultūroje aplinkoje;
- 2) noras sustiprinti užsienio kalbos žinias ir mokytis naujos kalbos;
- 3) susirasti naujų draugų;
- 4) pasisemti naujų žinių;
- 5) pažinti kitos šalies universitetines studijas;
- 6) išbandyti save, tobulėti, asmeninė motyvacija, naujos patirtys ir nauji iššūkiai;
- 7) draugų išvykimai studijuoti pagal *Erasmus* studijų programą, jų pasakojimai ir įspūdžiai, dėstytojų paskatinimai.

Tarp studijų užsienyje privalumų studentai dažnai akcentuoja komandinio darbo, diskusijų teikiamą naudą studijų procese. Daugelyje užsienio universitetų yra puikiai įrengtos bibliotekos ir galimybė naudotis jų paslaugomis iki vėlyvo vakaro. Dėl to studentai turi geras sąlygas daug dirbti savarankiškai, pasirušti

kiekvienai paskaitai iš anksto, kad galėtų diskutuoti, aptarti išmoktą medžiagą. Kaip labai svarbią studijų proceso dalį studentai išskiria įvairias išvykas, kurios organizuojamos siekiant patobulinti žinias apie studijuojamą regioną ar valstybę. Studentai skatinami lankyti muziejus ir aprašyti juose matytus eksponatus, dalintis įspūdžiais. Taigi, daugelyje užsienio universitetų skatinamas kritinis mąstymas, diskusijos, vizualiniai studijų medžiagos perėmimo būdai.

Iš Turku universiteto (Suomija) grįžę studentai pabrėžia labai didelę mokymosi dienoraščio naudą ir siūlo šį metodą taikyti KU. Mokymosi dienoraščio principas toks: po kiekvienos paskaitos studentas turi aprašyti paskaitą, išmoktą medžiagą, samprotauti ir argumentuoti. Tai yra pusiau formalus mokymosi metodas, kada aprašomos mintys, pastebėjimai apie paskaitą. Šis metodas leidžia dėstytojui suprasti, kaip studentai perima dėstomą dalyką ir kartu turi galimybę jį tobulinti.

Į KU Socialinių mokslų fakultetą pagal *Erasmus* programą kasmet atvyksta studijuoti iki 20 studentų iš Turkijos, Ispanijos, Italijos, Lenkijos, Latvijos, Vokietijos, Čekijos, Slovakijos ir kitų valstybių. Studijuojantieji geografiją užsienio valstybių aukštosiose mokyklose sudaro labai nedidelę atvykstančiųjų dalį – kasmet 1–2 studentai. Atvykusieji studijuoti į KU turi galimybę rinktis ne tik savo studijuojamos specialybės dalykus, bet ir kitų studijų programų sandus. Dėl to Viešojo administravimo ir socialinės geografijos katedros dėstytojai geografoi skaito paskaitas ekonomiką, viešąjį administravimą, vadybą, humanitarinius, sveikatos ar ugdymo mokslus studijuojantiems užsienio šalių piliečiams. Geografijos studijų programas studijuojantiems užsieniečiams siūlomi sandai daugiausia skirti regionų studijoms (Europos Sąjungos socialinė, ekonominė geografija, Baltijos šalių socialinė, ekonominė ir aplinkosauginė geografija, Pajūrio regiono vystymo ypatumai, Regionistika ir regioninių tyrimų metodai, Lietuvos socialinė ekonominė geografija), tačiau studentai mielai renkasi ir kitų visuomeninės geografijos šakų dalykus: Tarptautinio turizmo verslo geografiją, Demografiją, GIS pagrindus.

Kadangi *Erasmus* studentams paskaitų metu organizuojamos išvykos į įvairiose Vakarų Lietuvos vietovėse esančius socialinius, ekonominius objektus, ši žinių gavimo būdą jie vertina ypač teigiamai, nes turi galimybę pamatyti ir įtvirtinti tas žinias, kurias įgyja teorinių paskaitų metus. Be to, tai labai gera galimybė užsienio šalių piliečiams susipažinti su Lietuvos gyventojų kultūra, tradicijomis, etnografija, ekonominėmis veiklomis ir gamta. Kasmet stengiamasi *Erasmus* studentams organizuoti mokomąsias išvykas į Rusnės salą, taip pat tokios paskaitos vyko Preilos seniūnaitijoje, Salantų regioniniame parke ir kitur.

Geografijos dalykus užsienio studentams dėstantys pedagogai taiko tokius pačius dėstymo metodus, kaip ir KU studentams: dominuoja klasikinė paskaita, tačiau dėl dalykų ir temų specifikos yra taikomi ir kiti dėstomos medžiagos pateikimo ir perėmimo būdai: atvejo analizė, refleksija, seminaras, darbas su GIS, statistinė analizė, kritinė ir lyginamoji analizė, interaktyvioji diskusija, seminaras, pranešimas nurodyta tema ir kt.

Deja, valandų skaičius paskaitoms yra nedidelis, o mažas studentų skaičius grupėse neleidžia organizuoti išsamių diskusijų ar darbo grupėse. Dėl to užsienio šalių studentams reikėtų daugiau skirti savarankiško darbo užduočių, rašto darbų (savarankiško darbo dalis svyruoja nuo 25 iki 60 proc.). Nepaisant šių trūkumų, užsienio šalių studentai džiaugiasi, kad dėstytojai gali tiesiogiai bendrauti su kiekvienu studentu, o studijų atmosfera yra labai gera.

DĖSTYTOJŲ AKADEMINIS MOBILUMAS

Vienas pirmųjų užsieniečių geografų prof. dr. Sébastienas Gadalas, atvykęs dirbti į katedrą iš Versalio universiteto (Prancūzija), įžvelgė Socialinės geografijos katedroje dirbančių mokslininkų komandą, atvirą pasauliui, pasirengusią ir galinčią dirbti tarptautiniu lygiu. Pamažu užsimezgė glaudūs tarptautiniai ryšiai su įvairių pasaulio valstybių aukštosiomis mokyklomis, mokslininkais, užsienio dėstytojai atvyksta skaityti paskaitų studentams, pasidalyti moksline ir pedagogine patirtimi. Dviejų mokslininkų iš Prancūzijos dėstomi dalykai yra įtraukti į studijų programas – Eks Marselio universitete dabar dirbantis profesorius dr. S. Gadalas ir Havro universiteto docentas dr. A. Serry Socialinės ekonominės geografijos ir regionistikos bei Visuomeninės geografijos studijų programų studentams kasmet skaito paskaitas ir veda pratybas.

Nuo 1998 m. Socialinės geografijos katedroje lankėsi daug kitų šalių studentų ir dėstytojų grupių. Pirmoji gausi geografų studentų ir dėstytojų grupė atvyko iš Austrijos Klagenfurto universiteto. 2000–2002 m. Socialinės geografijos katedros darbuotojų pastangomis buvo patvirtintos ilgametės *Erasmus* sutartys su Joensū universiteto Geografijos katedra (Suomija) ir tarptautinio projekto ES pasienio regione bendradarbiavimo sutartys su Sodertono universiteto-koledžo (Švedija) Visuomeninės geografijos katedra. Klaipėdos apskrityje buvo organizuojamos mokomosios praktikos Joensū universiteto tarptautinės magistrantūros studentams (2000–2004), o Sodertono universiteto-koledžo – bakalauro studijų tarptautinių mokomųjų praktikų Baltijos regione iniciatoriaus ir organizatoriaus – pastangomis buvo rengiamos plataus profilio praktikos šalies pasienio

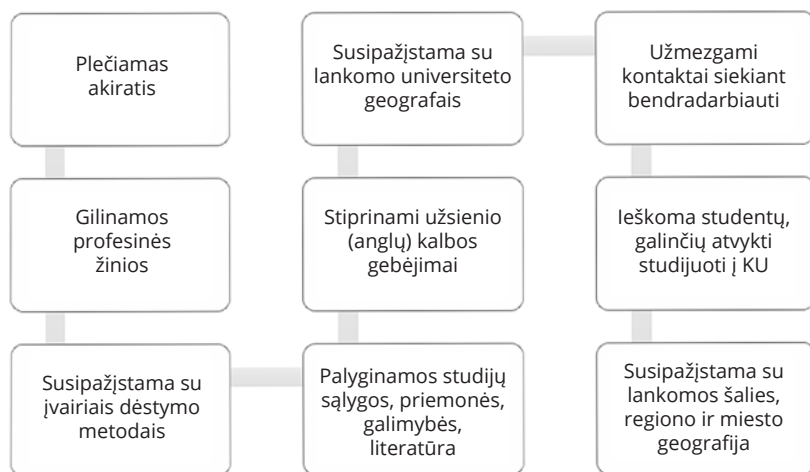
problemoms studijuoti, kurių metu studentai ir dėstytojai dirbo tarptautinėje komandoje (2002–2008 m. kartu su užsienio universitetų studentais praktika Kaliningrado, Balstogės, Lvovo ir Klaipėdos universitetuose atliko 29 KU Socialinės geografijos studentai). Šios praktikos padėjo studentams tapti kvalifikuotais specialistais, vėliau įsitvirtinusiems valstybinėse institucijose, versle ir pačioje katedroje (dr. Eduardas Spiriajevas, dr. Artūras Gataulinas) (Katedros jaunystė..., 2010, 21–22). Socialinės geografijos katedroje lankėsi studentai iš Berno, Kylio, Latvijos universitetų. Jie buvo supažindinti su Lietuvos ir Klaipėdos regiono socialine, ekonomine situacija, Lietuvos regionine politika.

Įkūrus Kaimo vystymo centrą atsirado galimybė dalyvauti Baltijos regiono kaimo problemų tarptautiniuose taikomuosiuose tyrimų ir švietimo projektuose. Buvo įgyvendinti šie projektai: „Ekologinio ūkininkavimo skatinimas Klaipėdos apskrityje“, „Baltijos regiono ekologinis reciklinis žemės ūkis ir visuomenė“ (INTERREG III B BERAS), „Ekosistemų sveikata ir darnus žemės ūkis“ (EHSA). 2004 m. prof. dr. M. Eidukevičienė parašė mokomąją knygą Baltijos regiono studijų studentams „Rural geography“ (Eidukevičienė, 2004), katedros dėstytojai yra tarptautinio vadovėlio „Sustainable Agriculture“, skirto magistro studijoms (2012), bendra autoriai.

2010 m. katedra dr. E. Spiriajevo pastangomis gavo teisę organizuoti BAREGIS intensyvius *Erasmus* vasaros kursus Baltijos šalių magistrantams darnios plėtros Baltijos regione tematika. Katedros dėstytojai ne tik skaitė paskaitas studentams, bet ir organizavo išvykstamąją kelionę po Kaltinėnus ir jų apylinkes.

2002 m. pirmą kartą skaityti paskaitų į užsienio universitetą išvyko prof. Marija Eidukevičienė (Joensū universitetas, Suomija). Vėliau ir kiti katedros geografs pradėjo vykti į įvairius užsienio universitetus pagal *Erasmus* mainų programą, siekdami pasidalyti savo žiniomis su studentais ir mokslininkais. 2006–2016 m. Socialinės geografijos katedros geografs skaitė paskaitas ir stažavosi 11 valstybių, 16 aukštųjų mokyklų: Gdanskos universitete, Eks Marselio universitete, Kaliningrado I. Kanto universitete, Saragosos universitete, Versalio universitete, Greifsvaldo Ernsto Moritzo Arndto universitete, Triesto universitete, Joensū universitete, Torunės universitete, Oradia universitete, Uludago universitete ir kt.

Galimybė skaityti paskaitas užsienio aukštojoje mokykloje dėstytojams suteikia neįkainojamą naudą – jie gali susipažinti su kitų valstybių aukštojo mokslo sistema, užmegzti kontaktus, bendradarbiauti mokslinėje ir projektinėje veikloje, pagaliau plėsti geografinį akiratį – susipažinti su valstybės gamtinėmis, kultūrinėmis, socialinėmis, ekonominėmis ypatybėmis (2 pav.).

2 pav. Dėstytojų vizitų į užsienio valstybių aukštąsias mokyklas nauda (sudaryta pagal dėstytojų anketinės apklausos rezultatus, 2016)

Erasmus vizitų metu dėstytojai turi galimybę pamatyti, kaip organizuojamos studijos užsienio aukštosiose mokyklose, ir geriausias idėjas taikyti savo universitete. Tai padeda tobulinti studijų kokybę, gerinti ugdymo procesą aukštojoje mokykloje. Kita vertus, darbas su užsienio studentais taip pat skatina ieškoti geriausių dėstyimo metodų ir juos įgyvendinti paskaitų metu. Dėstytojai, galvodami apie tai, kas padėtų gerinti ugdymo procesą dirbant tiek su užsienio, tiek su Lietuvos studentais, siūlo daugiau ir dažniau taikyti IT technologijas, GIS, medijas, organizuoti daugiau išvykstamųjų paskaitų, interaktyviųjų seminarų su didesne nei 5 studentų grupe. Manoma, kad būtų labai naudinga susitarti tarp kelių Lietuvos universitetų, vykdančių panašias studijų programas, organizuoti bendras išvykas, renginius ir paskaitas.

Straipsnį norėję baigti Klaipėdos universiteto Socialinės geografijos katedros vieno absolvento, studijavusio ir atlikusio praktiką pagal *Erasmus+* studijų programą, išsakyta mintimi, puikiai atskleidžiančia studijų užsienyje privalumus bei svarbą: „Rekomenduoju visiems nelaukti ir naudotis šia nuostabia galimybe. *Erasmus* studijos gali būti geriausia, kas nutiks studijų laikotarpiu. Partirtis neįkainojama. Galima susitikti su daug skirtingų žmonių su skirtingomis patirtimis. Važiuočiau ir vėl, ir vėl, ir vėl...“

IŠVADOS

1. Išvykstančiųjų studijuoti į užsienio aukštąsias mokyklas KU geografo skaičius skirtingais metais įvairuoja. Tai lemia tiek studentų skaičius grupėje, tiek ir informacijos apie *Erasmus* studijų galimybes sklaidą. Geografai gali studijuoti daugiau kaip dvidešimtyje užsienio aukštųjų mokyklų įvairiuose Europos regionuose ir studijų geografija nuolat plečiasi. Pagrindiniai motyvai, skatinantys rinktis studijas užsienyje, – noras pažinti kultūrinius skirtumus, studijuoti daugiakultūroje aplinkoje, sustiprinti užsienio kalbos žinias, mokytis naujos kalbos, rasti naujų draugų, įgyti naujų žinių ir kt. Studijų užsienyje geografai išskiria metodus ir būdus: kritinio mąstymo skatinimą, diskusijas, vizualinius studijų medžiagos perėmimo būdus, mokymosi dienoraščio rašymą, kuriuos jie siūlo taikyti KU.
2. Užsienio valstybių piliečiai KU turi galimybę rinktis įvairius geografijos (daugiausia regionų studijų) dalykus. Užsienio studentams dėstantys pedagogai taiko tokius pačius metodus, kaip ir KU studentams, tačiau, atsižvelgiant į KU taikomą pedagoginio darbo apskaičiavimo tvarką ir užsienio studentų atsiliėpimus, reikėtų didesnę dalį valandų skirti studentų savarankiškam darbui. Pagal *Erasmus* programą studijuojantys studentai kaip vieną iš privalumų nurodo, kad universiteto dėstytojai gali tiesiogiai bendrauti su kiekvienu studentu, o studijų atmosfera yra labai gera.
3. Paskaitų skaitymas užsienio aukštojoje mokykloje dėstytojams suteikia neįkainojamos naudos – dėstytojai gali susipažinti su kitų valstybių aukštojo mokslo sistema, užmegzti kontaktus, bendradarbiauti mokslinėje ir projektinėje veikloje, plėsti geografinę akiratį. Gerinant studijų kokybę, reikėtų dažniau taikyti IT, GIS, medijas, organizuoti daugiau išvykstančiųjų paskaitų, interaktyviųjų seminarų, bendras išvykas, renginius ir paskaitas tarp kelių Lietuvos universitetų, vykdančių panašias studijų programas.

LITERATŪRA

1. Eidukevičienė, M. (2004). *Rural geography. Study book for students of the Baltic Sea Region studies*. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla.
2. European Commission. *Education and training. Statistics. Erasmus students in graduate population* [žiūrėta 2017 m. sausio 8 d.]. Prieiga per internetą: http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/images/infograph/2016-Erasmus-maps.jpg.

3. *Europos komunikatas. 2020 m. Europa. Pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategija.* (2010). Europos Komisija. Briuselis [žiūrėta 2017 m. sausio 7 d.]. Prieiga per internetą: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC2020&from=lt>.
4. *Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacija dėl tarptautinio mobilumo Bendrijoje švietimo ir mokymo tikslais: Europos mobilumo kokybės chartija (pateikta Komisijos).* (2005). Europos Bendrijų Komisija. Briuselis [žiūrėta 2017 m. sausio 7 d.]. Prieiga per internetą: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52005PC0450&from=LT>.
5. *Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES), kuriuo sukuriama Sąjungos švietimo, mokymo, jaunimo ir sporto programa „Erasmus+“ ir kuriuo panaikinami sprendimai Nr. 1719/2006/EB, Nr. 1720/2006/EB ir Nr. 1298/2008/EB.* (2013) [žiūrėta 2017 m. sausio 7 d.]. Prieiga per internetą: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1288&from=LT>.
6. *Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacija dėl tarptautinio mobilumo Bendrijoje švietimo ir mokymo tikslais: Europos mobilumo kokybės chartija.* (2006). Europos Parlamentas ir Taryba [žiūrėta 2017 m. sausio 7 d.]. Prieiga per internetą: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006H0961&from=LT>.
7. Jakobsson, Ch. (2010). The Baltic University Programm: cooperation on S Din higher education in the Baltic Sea Region. *Sustainable Mediterranean, Residential Training Workshop on Universities & Education for Sustainable Development, Amfissa, Greece*, Issue: 63 & 64, 17–18.
8. *Katedros jaunystė: pirmieji 15 metų.* (2010). Sud. A. Bučienė. Klaipėdos universitetas, Socialinės geografijos katedra. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla.
9. *Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas „Dėl aukštojo mokslo tarptautiškumo skatinimo 2013–2016 metų veiksmų plano patvirtinimo“.* 2013 m. rugsėjo 20 d., Nr. V-878. Vilnius [žiūrėta 2017 m. sausio 7 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/acc/legalAct.html?documentId=TAR.C4AA15D65B70>.
10. *Mobility for Better Learning. Mobility strategy 2020 for the European Higher Education Area (EHEA).* (2012). EHEA Ministerial Conference. Bucharest [žiūrėta 2017 m. sausio 7 d.]. Prieiga per internetą: http://media.ehea.info/file/2012_Bucharest/67/3/Bucharest_Communique_2012_610673.pdf.
11. *Lietuvos studijų politikos 2009–2011 m. pokyčių kompleksinė analizė.* (2013). Rengė E. Vaiginienė ir kt. VU TVM Inovacijų ir verslumo centras, Vilnius [žiūrėta 2017 m. gruodžio 27 d.]. Prieiga per internetą: www.kompleksine_analize.pdf.
12. *Sustainable Agriculture.* (2012). Ecosystem Health and Sustainable Agriculture 1. (Ed. Jakobsson, Ch.). The Baltic University Programme: Uppsala University, 505 p. [žiūrėta 2017 m. sausio 1 d.]. Prieiga per internetą: <https://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:603516/FULLTEXT01.pdf>.
13. *The Erasmus impact study regional analysis. A comparative analysis of the effects of Erasmus on the personality, skills and career of students of European regions and selected countries.* (2016). European Commission. Education and culture, Luxembourg, 173 p. [žiūrėta 2016 m. gruodžio 7 d.]. Prieiga per internetą: http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/library/study/2016/Erasmus-impact_en.pdf.

14. Verkulevičiūtė-Kriukienė, D., Bučienė, A., Umantaitė-Vaivadienė, D. (2013). Klaipėdos universiteto absolventų, pasirinkusių geografijos mokytojo, dėstytojo ir mokslininko profesijas, požiūris į studijų programas. *Geografija ir edukacija: Mokslo almanachas*. Vilnius: Lietuvos edukologijos universiteto leidykla, 1, 65–78.
15. *Žalioji knyga. Besimokančio jaunimo judumo skatinimas*. (2009). Europos Bendrijų Komisija. Briuselis [žiūrėta 2017 m. sausio 6 d.]. Prieiga per internetą: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52009DC0329&from=LT>.
16. Williams, R., de Rassenfosse, G., Jensen, P., Marginson, S. (2012). *U21 Ranking of National Higher Education Systems* [žiūrėta 2016 m. gruodžio 7 d.]. Prieiga per internetą: www.universitas21.com/RelatedFile/Download/279.

INTERNATIONAL ACADEMIC EXCHANGE OF STUDENTS AND TEACHING STAFF IN HUMAN GEOGRAPHY STUDY FIELD: THE CASE OF KLAIPĖDA UNIVERSITY

Daiva Verkulevičiūtė-Kriukienė, Angelija Bučienė

Summary

The participation in *Erasmus* and *Erasmus+* programmes is the most popular form of mobility among the university teachers and other academic staff as well as students. The geographers of Klaipėda university can study in more than 20 universities of different regions of Europe, and the geography of studies expands from year to year. While studying in foreign countries, they not only deepen their knowledge, but also broaden the geographic scope, acquaint with new people and cultures, strengthen the knowledge of foreign language. From the other side, the students of foreign universities, having been chosen the geographic modules at Klaipėda university, have a possibility to see and learn about the nature of Western Lithuania, social and economic objects, the cultural environment.

According to the foreign students, the studies are organised so, that academic staff is able to collaborate with each student immediately, and the atmosphere of studies is very good.

Besides the foreign students, Klaipėda university receives also the foreign academic staff, organises the international practices, develops the projects, and the academic staff of Klaipėda university has a possibility to visit the universities of foreign countries. Those visits give the invaluable benefit to the teachers, because one can receive more experience, and the newly adopted methods may be applied at Klaipėda university.

Keywords: international academic exchange, Klaipėda university, studies of human geography, *Erasmus+*.